

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНИХ РИЗИКІВ

ПОПОВИЧ Дарія Володимирівна

кандидатка економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри фінансового менеджменту,
Львівського національного університету імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6158-444X>

ІЛЬКІВ Олег Богданович

здобувач освітнього рівня «магістр»
Львівського національного університету імені Івана Франка

Анотація. У статті розглянуто значення діджиталізації як стратегічного пріоритету для розвитку страхування автотранспортних ризиків в Україні. Акцент зроблено на трансформації страхових компаній у цифрові організації, орієнтовані на клієнта та інноваційні рішення. Проаналізовано сучасні інструменти діджиталізації, серед яких електронні поліси, мобільні застосунки, онлайн-сервіси, автоматизовані системи на основі AI та Big Data, телематичні пристрої, хмарні технології та інтеграція з державним застосунком «Дія». Визначено переваги цифрової трансформації, зокрема підвищення зручності та доступності страхових послуг, скорочення часу оформлення, прозорість процедур та зниження ризику шахрайства. Окрему увагу приділено ключовим викликам діджиталізації: необхідності гарантування кібербезпеки, фінансовим витратам на інновації, проблемам цифрової грамотності населення та законодавчим обмеженням. Зроблено висновок, що ефективна інтеграція цифрових технологій у страхування автотранспортних ризиків забезпечить зростання конкурентоспроможності страховиків, сприятиме формуванню клієнтоорієнтованої моделі обслуговування та прискорить модернізацію національного фінансового сектору.

Ключові слова: діджиталізація, страхування автотранспортних ризиків, електронний поліс, мобільні застосунки, онлайн-сервіси, цифрова трансформація, Big Data, штучний інтелект, телематичні пристрої, хмарні технології, кібербезпека.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток фінансового сектору України визначається стрімким поширенням цифрових технологій, що вимагає від страхових компаній адаптації бізнес-моделей до умов цифрової економіки. Особливого значення діджиталізація набуває у сфері страхування автотранспортних ризиків, де швидкість обслуговування, прозорість процесів та зручність для клієнта є ключовими факторами конкурентоспроможності. Попри наявність окремих позитивних зрушень, значна частина страховиків зосереджена переважно на підвищенні операційної ефективності, тоді як формування інноваційних цифрових продуктів і сервісів залишається недостатньо розвиненим. Крім того, перехід до цифрових моделей супроводжується низкою викликів: високими фінансовими витратами, потребою у кіберзахисті,

обмеженою цифровою грамотністю населення та законодавчими бар'єрами. Це зумовлює актуальність наукового дослідження процесів діджиталізації страхування автотранспортних ризиків з метою визначення її ефективних інструментів, можливостей і загроз для національного ринку страхових послуг.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі питанням діджиталізації у страховій сфері присвячено роботи багатьох авторів. Серед вітчизняних вчених, які досліджували даний напрям, слід виділити: Н. В. Приказюк та Т. П. Моташко [1], І. Д. Самошкіну [2], І. А. Шубенко [3], Л. С. Ігнатович [4] та ін.

Водночас необхідно з'ясувати питання та перспективи розвитку діджиталізації як стратегічного пріоритету для розвитку страхування автотранспортних ризиків.

Мета статті. Метою статті є аналіз діджиталізації як стратегічного інструменту розвитку страхування автотранспортних ризиків в Україні, визначення ефективних цифрових технологій та інноваційних рішень, оцінка переваг та викликів цифрової трансформації для страховиків і страхувальників, а також вироблення рекомендацій щодо інтеграції цифрових процесів у страхову діяльність з метою підвищення її ефективності, прозорості та клієнтоорієнтованості.

Виклад основних результатів. Діджиталізація є стратегічним пріоритетом для національного фінансового сектору, про що зазначено у Стратегії розвитку фінансового сектору України [5]. Діджиталізація як процес передбачає перехід на цифрові технології, які спрямовані на ефективність, прозорість та доступність страхових послуг. У страхуванні автотранспортних ризиків діджиталізація відіграє вирішальну роль, оскільки вона дозволяє оптимізувати процедури, зменшити час очікування, спростити доступ до послуг та забезпечити максимальну прозорість і ефективний моніторинг ризиків.

На сьогодні цифрові інвестиції страхових компаній мають виходити за межі простої цифровізації та модернізації застарілих систем, щоб створювати нові пропозиції та розвивати унікальні можливості, які стимулюватимуть зростання та інновації [6]. Значна частина поточних цифрових інновацій страховиків досі спрямована на підвищення операційної ефективності, а не на створення інноваційної послуги для клієнтів. Хоча, безперечно, оптимізувати операційні процеси необхідно, проте страхові компанії мають перейти до активних дій, використовуючи цифрові інвестиції для розробки диференційованих продуктів, рішень, партнерських відносин і моделей взаємодії. Перехід до активних дій потребуватиме створення організації, яка орієнтована на цифрові технології та ґрунтується на базах даних. Така організація має поєднувати клієнтські інсайти, пропозиції, можливості, співробітників та культуру у спосіб, який є унікальним і складним для копіювання. Для досягнення цієї мети страховим компаніям необхідно вжити низку рішучих заходів [7]:

- залучатися до цифрових екосистем;
- створювати унікальну клієнтську аналітику;
- розробляти сучасні продукти та послуги для задоволення потреб нового цифрового світу;
- руйнувати традиційні моделі дистрибуції;
- переосмислювати ланцюг створення страхової послуги як цифрового сервісу;
- приймати цифровий спосіб мислення.

Отже, у сучасному світі цифровізація стає ключовим фактором успіху для страхових компаній. Для ефективного розвитку необхідно впроваджувати інноваційні рішення, трансформувати бізнес-моделі та зосереджуватися на технологіях.

Інтеграція у цифрові екосистеми дозволяє створювати послуги, орієнтовані на вирішення потреб клієнтів, а використання сучасної аналітики забезпечує глибоке розуміння їхніх очікувань. Важливими аспектами є розвиток нових продуктів, таких як страхування на основі IoT чи штучного інтелекту, модернізація каналів дистрибуції та побудова гнучкої інфраструктури на базі хмарних технологій.

Страховим компаніям слід адаптуватися до викликів цифрової епохи, модернізуючи застарілі системи та впроваджуючи культуру інновацій. Їхній успіх залежить від здатності стати повноцінними цифровими організаціями, які створюють додаткову цінність для клієнтів.

На нашу думку, ефективними інструментами діджиталізації розвитку страхування автотранспортних ризиків є:

- електронні платформи, веб-сервіси – оформлення полісів і обмін документами через онлайн-платформи;

- автоматизовані системи, алгоритми AI – використання технологій для автоматизації оцінки ризиків, виплат страхових сум та обробки заявок;

- мобільні додатки – розробка мобільних додатків для оформлення, контролю та відстеження страхових послуг;

- системи аналітики даних, машинне навчання – використання Big Data для аналізу ризиків, прогнозування страхових випадків та оптимізації тарифів;

- електронні методи верифікації, біометрія – забезпечення швидкого та безпечного доступу до страхових послуг за допомогою сучасних методів верифікації;

- онлайн-сервіси, чат-боти, омніканальні рішення – доступ до страхових послуг для віддалених територій та незахищених груп населення завдяки цифровим платформам;

- телематичні пристрої, IoT-пристрої – використання пристроїв IoT та телематичних систем для моніторингу стану транспортних засобів та дотримання водіями правил дорожнього руху;

- хмарні платформи, API – використання хмарних платформ та API для інтеграції з партнерами і забезпечення доступу до страхових продуктів за принципом «підключай і використовуй»;

- AI-чат-боти, голосові асистенти – автоматизація обслуговування клієнтів, надання консультацій і підтримки через чат-боти та голосових помічників.

Крім того, діджиталізація страхування автотранспортних ризиків передбачає створення сучасних цифрових рішень для оптимізації процесів оформлення, перевірки та використання полісів. Значний потенціал у цьому напрямку мають:

- інтеграція в Дія за рахунок розробки можливості оформлення полісів через мобільний застосунок «Дія»; автоматичного відображення чинного полісу у профілі користувача; налаштування функції перевірки автентичності полісу у реальному часі за допомогою QR-коду та нотифікація про закінчення терміну дії полісу та можливість швидкого продовження;

- удосконалення електронного полісу через запровадження цифрових підписів для верифікації документів та автоматизація процесу збору інформації про транспортний засіб та водія з державних реєстрів;

- інтеграція з міжнародними базами даних («Зелена картка») за рахунок синхронізації з системами митних служб для швидкого перетину кордону та використання мобільних додатків (наприклад, «Дія») для зберігання та демонстрації електронного полісу в різних країнах.

Впровадження діджиталізації страхування автотранспортних ризиків має низку

переваг та викликів, які потребують вирішення (рис. 1).

Діджиталізація страхування надає низку переваг, серед яких варто виділити зростання зручності для клієнтів завдяки доступу до послуг через онлайн-платформи, значне скорочення часу на оформлення документів, прозорість процедур, що знижує ймовірність шахрайства, а також автоматизацію процесів, яка зменшує вплив людського чинника й підвищує ефективність роботи. Завдяки інтеграції страхових сервісів із державними реєстрами пришвидшується обслуговування клієнтів, а цифрові інструменти стають доступними навіть для мешканців віддалених регіонів.

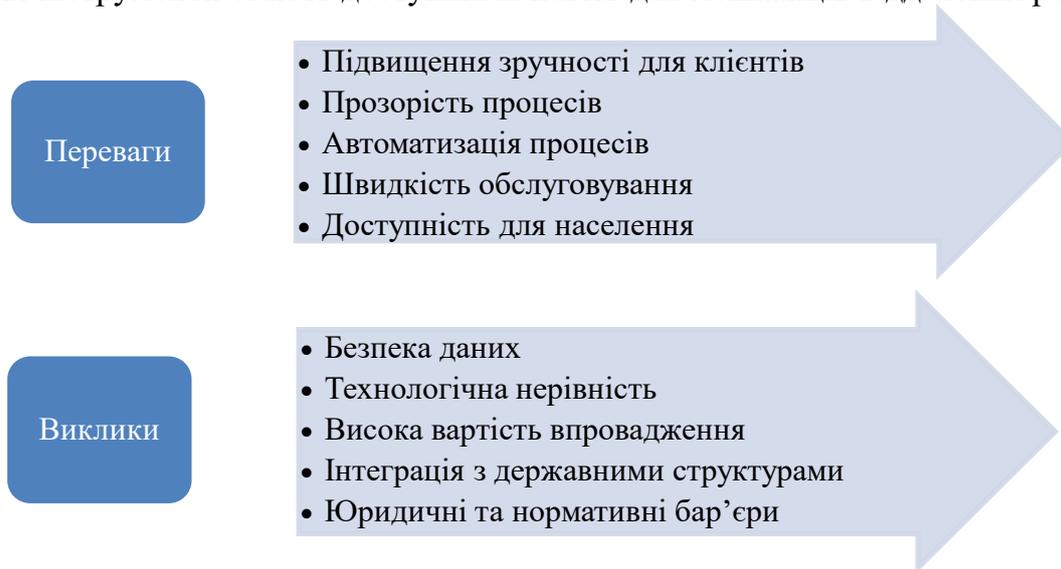

Рис. 1. Переваги та виклики впровадження діджиталізації страхування автотранспортних ризиків

Джерело: розроблено авторами

Разом із тим, процес цифрової трансформації супроводжується рядом викликів. Насамперед, постає питання кібербезпеки, адже захист персональних даних клієнтів вимагає сучасних технологічних рішень і регулярного оновлення систем. Також спостерігається технологічна нерівність – частина населення через недостатній рівень цифрової грамотності стикається з труднощами у використанні новітніх рішень. Крім того, значні фінансові витрати на впровадження інновацій та інтеграція з державними структурами ускладнюють ситуацію для страхових компаній. До цього додаються ще й юридичні та нормативні обмеження, які можуть сповільнити процес цифровізації через необхідність оновлення законодавчої бази.

Отже, діджиталізація страхування автотранспортних ризиків є важливим етапом у процесі модернізації фінансового сектору України. Вона сприятиме підвищенню доступності та ефективності страхових послуг для громадян. Інтеграція цих страхових продуктів у державний застосунок «Дія» надасть користувачам можливість зручно керувати полісами онлайн, зменшить обсяг адміністративної роботи та прискорить отримання послуг. Подальший розвиток електронного полісу й впровадження передових технологій, зокрема блокчейну для забезпечення прозорості даних та Big Data для ефективнішого управління ризиками, відкривають нові перспективи для розвитку національного страхового ринку. Водночас втілення таких ініціатив супроводжується низкою викликів. Найбільш гострими серед них є гарантування кібербезпеки з метою захисту персональної інформації, налагодження інтеграції страхових платформ із державними реєстрами, а також подолання цифрового розриву, що особливо відчутний серед жителів віддалених населених

пунктів.

Висновки. Діджиталізація виступає стратегічним пріоритетом розвитку страхування автотранспортних ризиків в Україні, оскільки сприяє підвищенню ефективності, прозорості та доступності страхових послуг. Основними інструментами цифрової трансформації є електронні поліси, мобільні застосунки, онлайн-сервіси, автоматизовані системи на основі AI та Big Data, телематичні пристрої, хмарні платформи та інтеграція з державним застосунком «Дія». Використання цих технологій дозволяє оптимізувати процеси оформлення та обслуговування полісів, скоротити час очікування, знизити ризик шахрайства та підвищити якість аналітики страхових випадків. Водночас цифрова трансформація супроводжується низкою викликів, серед яких забезпечення кібербезпеки, високі фінансові витрати на впровадження інновацій, недостатній рівень цифрової грамотності населення та нормативні обмеження, що потребують системного вирішення. Ефективна інтеграція цифрових технологій у страхування автотранспортних ризиків сприятиме формуванню клієнтоорієнтованої моделі обслуговування, підвищенню конкурентоспроможності страхових компаній та прискоренню модернізації національного фінансового сектору.

Список використаної літератури

1. Приказюк Н. В., Моташко Т. П. Цифровізація страхування: можливості та загрози. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2022. №12. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/875/884>.
2. Самошкіна І. Д. Розвиток діджиталізації страхового ринку України. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1572/1513>.
3. Шубенко І. А. Тенденції діджиталізації на страховому ринку України. БІЗНЕСІНФОРМ. 2020. №2. С. 273-279. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-2_0-pages-273_279.pdf.
4. Ігнатович Л. Використання інноваційних технологій суб'єктами страхового ринку. Телематика в автострахованні. Економічний журнал трьох морів. 2020. №1(2), 7-11. URL: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2020-2-2>.
5. Стратегія розвитку фінансового сектору України. Національний банк України. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-11/prezentaciya_strategii.pdf
6. Civil liability insurance for motor vehicles. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/civil-liability-insurance-for-motor-vehicles.html>
7. Insurance 2025 and Beyond. PWC. 2025. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/industries/financial-services/publications/financial-services-in-2025/insurance-in-2025.html>

Дата надходження статті: 06.02.2025

Дата прийняття статті: 19.02.2025

Дата публікації статті: 20.03.2025